

رهنمودی بر

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای

بنگاه‌های کوچک و متوسط



ترجمه: ساجده ملاطایفه

INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD (IASB)

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط

استانداردی جهانی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، استانداردی کامل و مجزاست که در سطح جهان به رسمیت شناخته شده است. این استاندارد ۲۳۰ صفحه‌ای (در قیاس با استانداردهای کامل ۳۰۰۰ صفحه‌ای)، در ژوئیه ۲۰۰۹ منتشر و به‌طور گسترده‌ای پذیرفته شده است. استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، در مقایسه با مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSs) و بسیاری از مجموعه‌های اصول عمومی پذیرفته‌شده حسابداری (GAAP)، پیچیدگی کمتری دارد.

پذیرش در سراسر جهان

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط از ۳۵ عنوان و بخش تشکیل شده است و برای به‌کارگیری در هر حوزه گزارشگری، خواه آن حوزه مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را پذیرفته باشد یا نه، در دسترس است. هر حوزه گزارشگری، خود باید مشخص کند کدام بنگاه‌ها باید استاندارد را به‌کار گیرند.

تنها محدودیت هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) این است که شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس و مؤسسه‌های مالی نباید این استاندارد را به‌کار گیرند.

چرا بنگاه‌های کوچک و متوسط باید استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط را به‌کار گیرند؟

این استاندارد در پاسخ به گروهی از درخواستهای بین‌المللی از سوی اقتصادهای توسعه‌یافته و همچنین اقتصادهای نوپدید برای مجموعه‌ای مستحکم و مشترک از استانداردهای

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (IFRS for SMEs)، مجموعه‌ای از اصول گزارشگری مالی با کیفیت است که متناسب با قابلیت‌های کسب‌وکارهای کوچکتر و برای نیازهای اشخاصی که از صورتهای مالی شرکتهای کوچک استفاده می‌کنند، تهیه شده است.

واقعیتها در قالب اعداد و ارقام

بیش از ۹۵ درصد از شرکتها در جهان دارای شرایط استفاده از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط هستند.

• ۵۲ بورس از بزرگترین بورسهای اوراق بهادار جهان، در مجموع تنها ۴۶۰۰۰ شرکت ثبت شده دارند.

در مقابل:

• اروپا ۲۸ میلیون بنگاه بخش خصوصی دارد.

• ایالات متحده ۲۷ میلیون بنگاه بخش خصوصی دارد.

• انگلستان ۴/۷ میلیون بنگاه بخش خصوصی دارد که ۹۷ درصد از آنها کمتر از ۱۰۰ کارمند دارند.

• در برزیل، بیش از ۶ میلیون از شرکتها ملزم به استفاده از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط هستند.

حسابداری برای شرکتهای کوچکتر تهیه شد و می‌تواند نقش مهمی در کمک به بنگاه‌های کوچک و متوسط برای دستیابی به سرمایه داشته باشد. دلیل آن این است که استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، کیفیت گزارشگری را در مقایسه با بسیاری از الزامهای حسابداری ملی موجود بهبود می‌دهد. به‌طور همزمان، در حوزه‌های گزارشگری که در آنها مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی یا الزامهای ملی همگرا شده با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی الزامی است، فشار در دسرهای گزارشگری را کاهش می‌دهد.

افزون بر این، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، قابلیت مقایسه بالاتری برای بهره‌برداران از حسابها، هم درون حوزه گزارشگری و هم بیرون از مرزها فراهم کرده و باعث می‌شود اعتماد همگانی نسبت به صورتهای مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط افزایش یابد. به‌طور مشخص، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، هزینه‌های توسعه و نگهداری استانداردها بر مبنای رویکرد ملی را به‌طور چشمگیری کاهش می‌دهد.

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، هدف کدام شرکتها است؟

اندازه مانع نیست

هر شرکتی با هر اندازه‌ای، شرایط استفاده از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط را دارد؛ به‌شرطی که پاسخگویی همگانی نداشته باشد. در صورتی که سهام بنگاه به‌صورت همگانی مبادله می‌شود یا اینکه بنگاه یک مؤسسه مالی است، آن بنگاه پاسخگویی عمومی دارد و بنابراین باید از مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده کند. اگرچه معیاری برای اندازه بنگاه در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط وجود ندارد، اما اگر حوزه گزارشگری بخواهد معیاری برای اندازه بنگاه در استفاده از استاندارد در نظر بگیرد، می‌تواند این کار را انجام دهد.

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط برای شرکتهایی طراحی شده که ملزم یا مایل هستند که صورتهای مالی با مقاصد عمومی تهیه کنند. این نوع صورتهای مالی برای وام‌دهنده‌ها، طلبکاران، سرمایه‌گذاران، کارمندان، دولتها و دیگر افراد بیرون از شرکت در نظر گرفته شده است. دولتها و مراجع نظارتی - و نه هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری - هستند که تصمیم می‌گیرند کدام بنگاه‌ها باید صورتهای مالی با مقاصد عمومی تهیه کنند. آنها در پرتو منافی که اطلاعات مالی سودمند مربوط به شرکتها برای همگان دارد، تصمیم می‌گیرند.

شرکتهای وابسته به شرکتهای اصلی گروه که از مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده می‌کنند، دارای شرایطی هستند تا در صورت‌های مالی جداگانه‌شان از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط استفاده کنند؛ اگرچه شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس، هر چقدر هم کوچک، شرایط به‌کارگیری این استاندارد را ندارند.

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط و مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از چه جنبه‌هایی با هم تفاوت دارند؟

پیچیدگی کمتر، استفاده راحت‌تر

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط در مقایسه با مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و بسیاری از الزامهای ملی، از جنبه‌های گوناگون پیچیدگی کمتری دارد. موضوعهایی که به بنگاه‌های کوچک و متوسط مربوط نیستند، حذف شده و بسیاری از اصول مجموعه کامل استانداردها برای شناسایی و اندازه‌گیری دارایی‌ها، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها ساده‌تر شده‌اند. برای نمونه، دو مثال از موارد ساده‌شده عبارتند از: استهلاک سرفقلی و حسابداری سرمایه‌گذاری در شرکتهای وابسته یا مشارکتهای خاص، به بهای تمام‌شده.

افزون بر این، در حالی که در مجموعه کامل استانداردها گزینه‌های مختلفی برای رویه‌های حسابداری وجود دارد، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط تنها گزینه ساده‌تر را اجازه می‌دهد. برای نمونه، در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، امکانی برای تجدید ارزیابی دارایی، اموال، تجهیزات یا دارایی‌های نامشهود و نیز «رویکرد دهلیزی» برای تعیین سود و زیانهای گمانه‌های آماری (اکچوئری) وجود ندارد. بنگاه‌های کوچک و متوسط می‌توانند از الگوی بهای تمام‌شده مستهلک‌شده برای اموال سرمایه‌ای و داراییهای کشاورزی استفاده کنند؛ مگر این که ارزش منصفانه بدون هزینه و دردسر و به‌سهولت، در دسترس باشد. به‌طور درخور توجهی، موارد افشای کمتری الزامی است (به‌طور تقریبی ۹۰ درصد کاهش) و استاندارد به زبانی گویا نگارش شده که به راحتی قابل ترجمه است. بازبینی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط برای کاهش دردسرهای این بنگاه‌ها، به هر سه سال یکبار محدود شده است.

چه کسانی از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط استفاده می‌کنند؟

ابراز نگرانی شرکتهای کوچک در این باره که این استانداردها و صورت‌های مالی به‌دست‌آمده از آن استانداردها فراتر از نیاز و توانایشان است، تعجب‌آور نیست؛

متناسب با نیازهای

بنگاه‌های کوچک و متوسط

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، با تمرکز بر نیازهای استفاده‌کنندگان برای اطلاعات درباره جریانهای نقدی، نقدینگی و توانایی پرداخت دین، متناسب با بنگاه‌های کوچک و متوسط تدوین شده است. این استاندارد به هزینه‌ها و قابلیت‌های بنگاه‌های کوچک و متوسط برای تهیه اطلاعات مالی، توجه دارد.

استانداردهای کامل؛

پیچیده، مشکل و مفصل

در طول ده سال گذشته، استفاده از مجموعه کامل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در سراسر جهان، چه به صورت مستقیم یا از طریق همگرایی با استانداردهای ملی، به طور درخور توجهی افزایش یافته است. در همین زمان، استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی گسترش یافته و با پرداختن به مسائل دشوار و پیچیده، مشکل‌تر و با تفصیل‌تر شده است.

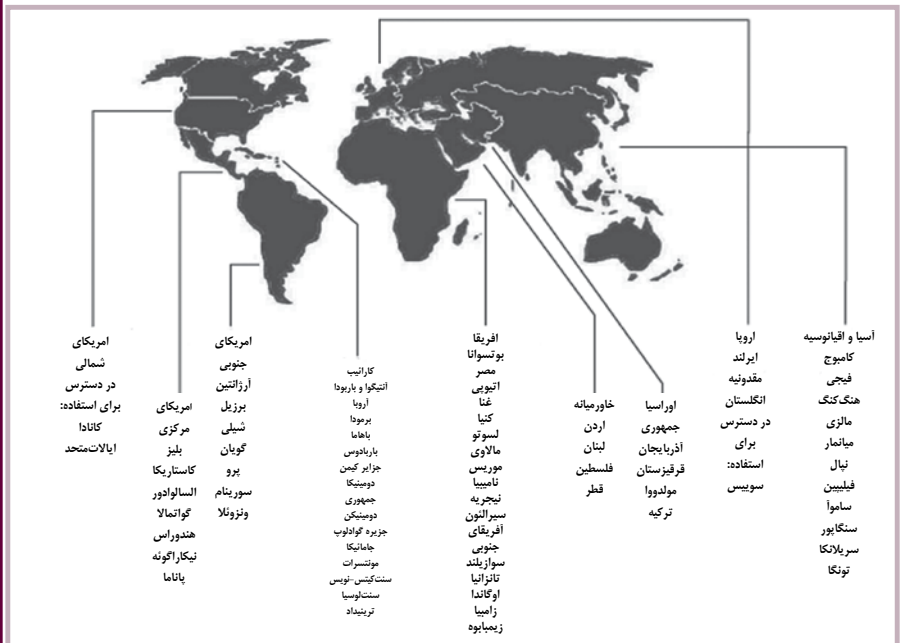
ذینفعان جدید؛ آمادگی

بیشتر

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، ذینفعان گسترده و جدیدی برای هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری به همراه می‌آورد؛ شرکت‌های کوچک و مؤسسه‌های حسابداری کوچک که با مجموعه کامل استانداردها کار نکرده بودند. بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری به منظور حمایت‌کردن از به‌کارگیری استاندارد، از پیش خود را آماده ساخته‌اند.

در حالی که این استانداردها برای سهامداران شرکت‌های ثبت‌شده در بورس مناسب است، اما توجهی به انواع تصمیم‌های اعتباری کوتاه‌مدت که بیشتر بهره‌برداران صورتهای مالی شرکت‌های کوچک باید بگیرند، ندارد.

بیش از ۸۰ حوزه گزارشگری، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط را پذیرفته و یا به صورت عمومی پذیرش آن را اعلام و یا برنامه‌ای برای پذیرش آن در سه سال آینده پیشنهاد کرده‌اند (شکل زیر).



پشتیبانی هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری از

استقرار استاندارد

رهنمود همراه با استاندارد

زمانی که استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط منتشر شد، همراه با رهنمود به‌کارگیری بود که در آن صورتهای مالی با مثالهای تصویری (که با ارقام و یادداشتهای تکمیل شده‌اند) و چک‌لیست ارائه و افشا، ارائه شده بود.

خودآموزی و آموزشهای رسمی‌تر

کارکنان بخش آموزش بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مطالب آموزشی جامعی را برای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط تهیه کرده‌اند؛ یک مجموعه آموزشی برای هر بخش استاندارد. هر بخش از مجموعه دربرگیرنده متن کامل استاندارد همراه با توضیح، مثال کاربردی، مطالعه موردی، پرسشهای خودارزیابی و مقایسه با مجموعه کامل استانداردهای مرتبط است. این مطالب در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری برای نسخه‌برداری رایگان در دسترس همگان قرار دارد.

همچنین، کارکنان بخش آموزش بنیاد استانداردها و هیئت تدوین استانداردها در حال برگزاری کارگاه‌های منطقه‌ای سه‌روزه با عنوان «آموزش برای آموزگاران» در سراسر جهان، به‌خصوص با تمرکز بر کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوپدید هستند. برنامه آموزشی، مجموعه آموزشی **پاورپوینت (PowerPoint)** و **برنامه‌های صوتی و تصویری (Webcast)** مربوط نیز در مرکز اطلاع‌رسانی هیئت تدوین استانداردها وجود دارند.

مطالب نمایشی هیئت و کارکنان درباره استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط به صورت **برخط (Online)** و به زبانهای مختلف در دسترس همگان است.

از بین بردن موانع زبانی

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط در حال حاضر به زبانهای آلبانیایی، عربی، ارمنی، چینی (ساده‌شده)، چک، فرانسوی، ایتالیایی، ژاپنی، لیتوانیایی، مقدونی، لهستانی، پرتغالی، رومانیایی، روسی، صربی، اسپانیایی و ترکی در دسترس است و ترجمه‌های بوسنیایی، استونیایی، عبری، قزاقی، خمر و اوکراینی نیز در حال تکمیل است؛ ضمن این که ترجمه‌های بوسنیایی، بلغاری و گرجستانی در دست برنامه‌ریزی می‌باشد.

کمک به استقرار استانداردها به شکل پرسش و پاسخ

بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در پی اطلاع‌رسانی همگانی برای انتخاب اعضا، **گروه استقرار برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (SMEIG)** را در سپتامبر ۲۰۱۰ تشکیل داد که به ۲۲ عضو این گروه ۲ مسئولیت سپرده شد:

- پرسش و پاسخهایی با عنوان رهنمودهای غیر اجباری به منظور به‌کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، تهیه و منتشر کند.

- به هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری به‌عنوان بخشی از فعالیت بازبینی جامع بعد از استقرار استاندارد که انجام آن در نیمه دوم سال ۲۰۱۲ در نظر گرفته شده بود، پیشنهادهایی در مورد اعمال اصلاح‌های ممکن در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط، ارائه دهد.

شرایط و دستور عمل ناظر بر فعالیت گروه استقرار برای بنگاه‌های کوچک و متوسط به تصویب هیئت امانا رسیده و در مرکز اطلاع‌رسانی هیئت تدوین استانداردها در دسترس است. پیش‌نویس پرسشها و پاسخها به‌وسیله گروه استقرار تهیه شده، هیئت تدوین استانداردها آن را بازبینی کرده و برای دریافت نظر همگانی در مرکز اطلاع‌رسانی قرار گرفته است. گروه استقرار به نظرها رسیدگی می‌کند، پرسشها و پاسخهای نهایی را تهیه، و سپس آن را برای دریافت مجوز نهایی قبل از درج در مرکز اطلاع‌رسانی، به هیئت تدوین استانداردها ارائه می‌کند.

منابع اینترنتی مرتبط با

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی

برای واحدهای کوچک و متوسط

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاه‌های کوچک و متوسط (مجموعه کامل استاندارد به زبان انگلیسی و ترجمه‌های آن):

<http://go.ifrs.org/IFRSforSMEs>

مطالب آموزشی (یک نمونه برای هر بخش، چندزبانه):

<http://go.ifrs.org/smetraining>

پاورپوینت بخشهای آموزشی و برنامه درسی (۲۰ پاورپوینت، چندزبانه):

<http://go.ifrs.org/trainingppts>

مطلب نمایشی هیئت‌مدیره و کارکنان (چندزبانه):

<http://go.ifrs.org/presentations>

خبرنامه آخرین رویدادها:

<http://go.ifrs.org/smeupdate>

پرسش و پاسخهای گروه استقرار مؤسسه‌های کوچک و متوسط:

<http://go.ifrs.org/smeig>

جزوه توجیهی کوتاه:

<http://www.ifrs.org/IFRS+for+SMEs/IFRS+for+SMEs.htm>

ایکس‌بی‌آرال (XBRL):

<http://www.ifrs.org/XBRL/IFRS+Taxonomy/IFRS+Taxonomy.htm>

داراییهای مورد استفاده برای استخراج و ارزیابی، با استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۶ با عنوان «استخراج برای ارزیابی منابع معدنی».

اصلاحات استاندارد در ماه مه ۲۰۱۵ منتشر شد و نگاههایی که از استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط استفاده می‌کنند، ملزمند که این تغییرها را برای دوره‌های سالانه که در تاریخ اول ژانویه ۲۰۱۷ یا بعد از آن آغاز می‌شود، به کار گیرند. البته، به کارگیری زودرس آن نیز توصیه شده است.

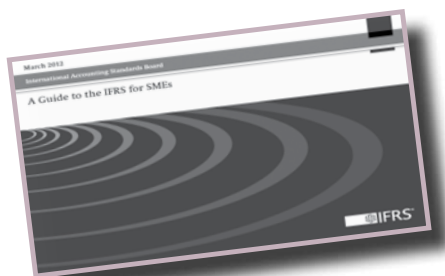
خبرنامه ماهانه

هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری یک خبرنامه ماهانه با عنوان «آخرین رویدادهای استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط» به همراه آخرین خبرها در مورد این استاندارد منتشر می‌کند. یک شماره عادی خبرنامه ممکن است دربرگیرنده مطالبی از جمله مطالب زیر باشد:

گزارشهایی در مورد پرسشها و پاسخهای پیشنهادی و نهایی که توسط گروه استقرار منتشر شده؛ کارگاههای «آموزش برای آموزگاران»؛ مطالب آموزشی و نمایشهایی که به تازگی در مرکز اطلاع‌رسانی درج شده؛ ترجمه‌ها و ویدئوهای جدید؛ خبرهایی در مورد به کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط و پیوندهایی برای مطالب آموزشی استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط.

منابع:

- International Accounting Standards Board (IASB), A Guide to the IFRS for SMEs, March 2012



معیارهای پرسشها و پاسخها به این شرح است:

- موضوعهای فراگیر (موضوعی که بر گروه گسترده‌ای از بنگاههای کوچک و متوسط و در حوزه‌های گزارشگری زیادی تأثیر گذاشته است)،
- احتمال به کارگیری غیریکنواخت یا ناخواسته به دلیل واضح نبودن مطالب، وجود داشته باشد،
- گروه استقرار برای بنگاههای کوچک و متوسط بتواند در زمان مناسب درباره آن به موافقت برسد، و
- پرسشها و پاسخها، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط را تغییر نخواهد داد و تضادی با آن نخواهد داشت.

بازنگری جامع استاندارد

زمانی که هیئت تدوین استانداردها در سال ۲۰۰۹ استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی را برای بنگاههای کوچک و متوسط منتشر کرد، انجام یک بازنگری پس از استقرار استاندارد را نیز بر عهده گرفت. این بازنگری در اواخر سال ۲۰۱۲ شروع شد.

پس از در نظر گرفتن بازخورد دریافتی در طول بازنگری جامع مقدماتی و با در نظر گرفتن این واقعیت که استاندارد یادشده هنوز یک استاندارد جدید است، هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری اصلاحات معدودی در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی برای بنگاههای کوچک و متوسط را پیشنهاد کرد.

اصلاحات نهایی در استاندارد یادشده، ۵۶ مورد را دربر می‌گرفت که به استثنای ۳ مورد زیر، بقیه اصلاحات تنها بر بندهای معدودی و در بیشتر حالتها تنها بر چند کلمه، تأثیر می‌گذاشت.

الف- مجاز ساختن گزینه‌ای برای استفاده از الگوی تجدید ارزیابی برای اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در بخش ۱۷ از استاندارد با عنوان «اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات»،

ب- همسو ساختن الزامهای اصلی شناخت و اندازه‌گیری مالیات بر درآمد انتقالی به آینده، با استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۱۲ با عنوان «مالیات بر درآمد»،

ج- همسو ساختن الزامهای اصلی شناخت و اندازه‌گیری